

TILAUSHINNAT YHDYSVALLOISSA:
Yksi vuodesta \$5.50. Kuusi kuukautta 3.00
Kolme kuukautta \$1.60 Yksi kuukausi 60

TOVERI

LÄNNEN SUOMALAISEN TYÖVÄESTÖN ÄÄNENKANNATAJA

No. 112

PERJANTAINA, TOUKOK. 13.—FRIDAY, MAY 13TH

1921.—NELJÄSTOISTA VUOSIKERTA.—VOL. XIV

KANSALAISNOTA ON UUELLEEN PUHJENNUT WEST VIRGINIASSA

Terrori hallitsee kaivosalueilla. Hallituksen sotajoukkoja viedään kiireesti alueelle. Mainarit aseistautuneet, suojellakseen henkeään

WILLIAMSON, 12 p. toukok. — Sissit on puhjennut uudelleen Mingo-kauntin lakonalaissa kivihiilikämpylillä. Tavantakaa kuullaan loukausten vaihtoa Merrimackissa, Triggissä, Matzewanissa ja McCarrissa, joka sijaitsee Kentuckyn puolella.

KROATIAN TASAVALTA PUUHATAAN

Jugoslaavian hallitus vastustaa talonpoikien pyrkimyksiä

VIENI, toukok. 13 p. — Belgradissa lennähdettiin: Agrariin kokouksen ensi maanantaina talonpoikien kongressi tarkoituksella julistaa Kroatian tasavaltaa. Jugoslaavian hallitus, saatuaan tietää noista talonpoikien puuhista, on antanut määräyksen, että heidät on estettävä pitämästä kongressista.

RADIKALIVAINO NEW YORKISSA

NEW YORK (Fed. Press). — Koimekymmentä sekunttia sen jälkeen kun vapautuivat kunnallispuolueesta, kaksi äskeisen radikaalijärjestön uhrina vangiin uudeen oikeustuon oven ulkopuolella melkein kaappaamalla. Vangitsemiskäskyä ei esitetty miehille vastaan ennenkuin vasta tunti kiinnityksen jälkeen.

JÄRKIINTYYKÖ SUOMEN HALLITUS

Neuvottelet Venäjän-lähetystön kanssa jälleen alkaneet.

Suomen pääministerin Venolan ja Neuvosto-Venäjän Helsingissä olevan edustajan Behrsinin neuvotteleissa huhtikuun 15 p:nä koskettiin myös kauppaushteiden alkamista Suomen ja Venäjän välillä. Suomen Työmiehen tiedonannon mukaan. Pääministerin esitykseen, että Suomen puolelta lähetettävien suomalaisten aiantuntijojen kokoukseen komissio nimitettiin selvää kaupan mahdollisuuksista Venäjällä, maksuvälitteistä y. m. asian yhteydessä olevista selvityksistä, ilmoitti Behrsin, että siihen venäläiset ovat valmiit suostumaan.

Mikälä olemme kuulleet on myös Suomen hallitus valmis lähettämään suomalaiset edustajat, joten monien sekavien Suomen ja Venäjän välillä esiintyneiden asioiden selvittely voinee piakkoin alkaa.

Venollalla oli pitkäaikoinen neuvottelu Venäjän edustajan Behrsinin kanssa, jolloin koskettiin m. m. Repolan ja Porjärjen asiaa. Pääministeri esitti Behrsinille, että perustaksi järjestelylle on asetettava rauhanomaisuuden molemminpuolinen noudattaminen ja riitakysymykset milloin jätettävänsä, paikalliset hallintokysymykset y. m. ovat ratkaistavat täällä pohdittuna. Behrsin ilmoitti, että Venäjän puolelta tulian asettumalla tällä kannalla, jos vaan Suomen puolelta ei rettelöidä. Mielisiretelöt, jotka Behrsin, olivat johtuneet todetusta salakuljuksesta ja toiminnasta Venäjällä vastaan, Suomalaisten siirtymisestä Venäjältä Suomeen venäläiset eivät tahdo estää, vaan voi siirtymisen tapahtua milloin hyvänsä. Eri mielisyyttä on vain mukaan otettavasta omaisuuksista. Viimeainnissa kysymys tulee piakkoin asettettavan, rauhanomaisuuden edellyttämien sekakomitean selvittäväksi. Venäjällä olevien suomalaisten siirtymisen Suomeen alkaneet näinä päivinä.

AUSTRALIAN TOVEREIDEN KONGRESSI

pidetty Sydneyssä viime maaliskuun 25, 26 ja 27 päivinä

SYDNEY, AUSTRALIA, toukok. (F. P.) — Australian Kommunistipuolueen ensimmäinen vuotuisen kongressi pidettiin täällä maaliskuun 25 p:nä ja 26 päivinä. Kongressissa oli edustajia kaikista osista Australiaa. Kongressissa m. m. valittiin puolueelle uusi toimineva komitea tähän saakka toimineen vanhaan komitean tilalle ja sen tehtäväksi jaettiin, manifestin, ohjelman ja perustuslain laatiminen. Puolueen sihteeriksi valittiin uudeelleen W. Earsman ja puolueen keskusvirasto päätettiin manifestin, ohjelman ja perustuslain laatimisen. Puolueen sihteeriksi valittiin uudeelleen W. Earsman ja puolueen keskusvirasto päätettiin manifestin, ohjelman ja perustuslain laatimisen.

Kommunistipuolueella on nyt kolme julkaisua: kuukausittain ilmestyvä "The Proletarian", Melbournissa; kahdesti kuussa ilmestyvä "Knowledge and Unity", Brisbanessa ja viikkolehti "The Communist", joka ilmestyy täällä. Puolue kasvaa ja vaurastuu nopeasti.

TULEEKO TAMÄ KULTA VENÄJÄLTÄ

11,000,000 kullassa saapunut Ruotsista

NEW YORK, 11 p. toukok. — Eri näisille amerikalaisille pankille osoitettuja kultaharkkoja saapui 11,000,000 arvoista tänään New Yorkiin. Kultaa tuotiin laivalla "United States" Ruotsista.

Puolan taloudellinen kurjistuminen

Sotailaitos nielee 80 pros. valtion budjetista.

"Kurrier Polski" — vapaamielinen lehti — puhussaan maansa finanssien ja talouden kurjasta asemasta, arvelee, että sotajoukko ylläpitoon menee 80 pros. koko valtion budjetista. Sotatoimintat ja suuret luonnollisesti kukaistaneet ja suuret asetehtävät pääomaansa. Mutta työttömyys kukoistaa muilla teollisuusaloilla ja Puola on pakotettu tarjoamaan ulkoisten riistettäväksi luonnonlähteensä. Niinpä esim. Drobobucin lähteet ovat joutuneet erälle hollantilaiselle yhtiölle, joka on perustettu ranskalaiselle pääomalle ja joka uhkaa valata nekin öljykeitä, jotka vielä toistaiseksi ovat puolaisten käsissä.

Kuolleksi ilmotettu suomalainen onkin hengissä

WORCESTER, Mass. — Vaikkakin Worcesteriin on parhaillaan tulossa Ranskasta Carl V. Lembergin ruumis, on Lemberg itse hengissä.

SUOMEN JA VENÄJÄN VÄLINEN KAHAUS.

KÖÖPENHAMINA, toukok. 13 p. — Suomen vastauksessa äskeiseen George Tshitsherinin noottiin, koskien kummankin maan rajasuhteita koskevia loukkauksia, koetaan vastustamalaista osittain rajasuhteiden rikkomisiin asettaa bolshevikien niskoille.

TYÖTÖMYYSKIROUS SVEITSISSÄ

Bernistä ilmoitetaan, että Sveitsin työttömien lukumäärä on kohonnut 140,000:teen. Sveitsissä, samoin kuin kaikkialla muuallakin kirjistyy talous pula yhä enemmän ja enemmän. Rinnan sen kanssa proletariaatin kirjistuminen yhä ankarammaksi ja suuria kansanjoukkoja vartuu yhä juuriansa vakaumusta, että vain vallankumouksellinen toiminta tarjoaa pelastuksen kapitalismin tuottamasta kurjuudesta.

THOMAS EDISON JA YLIOPISTOMIEHET

EAST ORANGE, N. J., 11 p. toukok.

Thomas Alva Edison, kuuluisa keksijä, on ruvennut asettamaan koetukselle Amerikan yliopistonuorisien tietomäärän. Jokaisen hänen liiokehtaan työtähäkevan koululaisen on annettava vastaus eräänlaisen kyselykaavakkeeseen, johon on sisällytetty 160 kysymystä mitä erilaisimmilla aloilla.

Vastaukset ovat olleet landultaan sellaiset, että keksijävanhus innostui äskettäin sanomaan Amerikan yliopistolaisia "hämmentyttävään tietämättömyyksiin."

Muutamit pitävät Edisonin kysymyksiä vanhuudenoitukina ja vastaisivat varmaankin hänelle hyvin mielellään, että yksi hullu kysyvi enemmän kuin kymmenen viisasta tietää, ellei Edison itse olisi tunnuttu yhdeksi maailman "viisaimmaksi" mieheksi.

Kysymykset on tehty sarjattain. Ensimmäisessä sarjassa kysyttiin esimerkiksi "Kuka oli Cleopatra?" ja "Mikä tavoin hän kuoli?" Työnhakijat eivät olleet jaksaneet sulattaa mitä käytännöllistä hyötyä tällaisista kysymyksistä oikeinvaistamaisessa on teknillisessä työssä. Saatuaan toisen sarjan kysymyksiä jäivät työnhakijat entistäkin enemmän ymmälle. Toisessa sarjassa oli m. m. seuraavat kysymykset:

- "Kunlka monta värähdystä sekunnissa antavat punaiset säteet? Violetit?"
- "Mikä maa omistaa Madagaskarin?"
- "Mainitse Idahoan rajat?"
- "Nimitä kaksi sukua Panaman kanavalla."
- "Missä maassa elävät orangutangit?"
- "Nimitä parhain laji säiliköivihillä, mitä laivoissa käytetään ja selitä mistä seudusta kivihiiliä tulee."
- "Missä maassa on suurin prosentimäärä mustalaisia?"
- "Mitä on sago?"
- "Mitä on ramie?"
- "Kuka oli Saladin?"
- "Mitä on T. N. T.?"
- "Kuka oli Fabre?"
- "Mitkä ovat viisi mantereen yli kulkevaa rautatietä? Nimitä ne järjestyksessä etelästä pohjoiseen."
- "Missä sijaitsevat ilmarauhaset?"
- "Mikä eroa on pellavalla ja puuvillalla?"
- "Nimitä aineet, joista savuton ruuti valmistetaan."

I. W. W.-LÄISIÄ VAPAUTETAAN VANKEUDESTA

Vetoomusoi k e u s kumonnut Kansas Cityn piiriokuden päätöksen

ST. PAUL, MINN., 12 p. toukok. — Yhdysvaltain vetoomusoi kumosi tämän ensimmäisen neljästä syytöksestä, joiden nojalla 25 i.w.w.-läistä Kansasista tuomittiin eri pitkiin vankeusrangaistuksiin.

Tämän päätöksen nojalla vapautuu kaksikymmentä i.w.w.-läistä, jotka tuomittiin Leavenworthin Kansas Cityssä, joulukuulla, 1919, radikaalivainon ollessa korkeimmallaan.

Kansain i.w.w.-läisiä vastaan nostetut syytökset olivat mitä julkeimmat, sillä miehiä syytettiin "laajojen polttamisesta ja öljylähteiden hävittämisestä" tarkoituksella estää hallituksen sodankäyntiä.

Keinotekoisia pääryjä Englannissa

LONTOO, toukok. 13 p. — Lontoon aatellaisnaiset, juveelikkauppiat ja panttilaanaajat on vallannut tyrmistyneisyys, selville kun on käynyt, että tälläkäläisille markkinoille on ilmestynyt Japanissa valmistettuja keinotekoisia pääryjä. Sanotaan niillä vielä myyden korkeammalla hinnolla kuin kuin oikeita pääryjä, joista niitä on miltei maldoton erottaa, niin tavastavi on ne valmistettu.

Ainoa keino päästä selville, onko pääryjä keinotekoinen vai oikea, on halkaista se, mutta kukaapa antaisi halkaista pääryjä, se kun voi olla oikeakin ja silloinhan se menisi pilalle. Pääryjä omaavat ovat joutuneet kiusalliseen asemaan keinotekoisien pääryjen markkinoille ilmestyttyä, he kun eivät nyt tiedä, ovrako heidän pääryjnsä oikeita vai keinotekoisia, ja mitkä niistä ovat oikeita ja mitkä keinotekoisia, jos niissä on molempia.

Sosiaalidemokraattien maassa "vapaa sana" suurkapitalistien ohjattavana

PARIISI. — Pett Journalin Berlinin kirjeenvaihtaja lennähdättä, että Hugo Stinnes, joka jo omistaa osakkeenistön puolivirallisessa Deutsche Allgemeine Zeitungissa ja useissa muissa sanomalehdissä, on ostanut vielä "Dammertin sanomalehti-toimiston, joka Wolffin toimiston ja Telegrafionin ohella on yksi Saksan huomattavimmista uutistoimistoista. Tämän toimiston johtaja Dammert joka välittää tietoja suurelle osalle Saksan maaseutusanomalehdistöstä, on empmittä hylljännyt kansallismielisen valtiopäivämiehen Hugenbergerin Stinnesin nimessä tekemän ostarjouksen. Vakaaan taloudelliseen tilaan joutuneena myi hän kuitenkin äskettäin suuren joukon osakkeitaan eräälle rahamiesyhtymälle, ehdolla että hän saisi osan voitosta ja jäisi yrityksen johtoon. Osottautui kuitenkin, että tämä rahamiesyhtymä oli Stinnesin käyttämä asiamies. Tämä liikeohjama on herättänyt eräinäisiä huomioita Saksan sanomalehdissä. Berliner Tageblatt julkaisee sen johdosta otsikolla "Yleisen mielipiteen orjuuttaminen" varustetun kirjoituksen. Muut lehdet lausuvat paheksumisensa siitä järjestelmällisestä väpönnästä, jonka alaisiksi joutuivat ne sanomalehti-toimistot, jotka eivät alistu suurteollisuuden valvonnallaan vapauden olevan uhanat.

OVAT LAHJOITANEET PUUVILLAA SAKSAN LAPSELLE.

BREMEN, Saks, toukok. 13 p. — Ensimmäiset 150 baalia puuvillaa, jonka amerikalaiset ovat lahjoittaneet Saksan lapsille, saapui tänne äskettäin Galvestonista. Siitä tuliaan valmistamaan vaatteita Saksan lapsille.

RIISTAJÄT YRITTÄVÄT HAJOTTAA OBU:n CANADASSA.

WINNIPEG, toukok. 13 p. — Winnipegin katuraitiotiokomppania on tarjonnut työläisilleen tähän asti voimassa ollut palkkaa jos he eroavat O. B. U. järjestöstä ja yhtyvät uudeelleen Kansainväliseen Gompersilaisjärjestöön. Jos työläiset eivät tuohon ehtoohon suostu, tuliaan palkkoja tuntuvasti vähentämään, johon sanovat elinkustannusten alenemisen antavaa edellytyksiä. Työläiset tulevat äänestämään tarjouksesta ja uskotaan äänestyksessä, joka tulee olemaan salainen Kansainväliseen järjestöön yhtymistä kannattavien voittoa.

YLISYYTTÄJÄ SUOSII DEBSIN POISPÄÄSYÄ

Esittää näinä päivinä asiaankuulumattomat dokumentit presidentille

WASHINGTON, 12 p. toukok. — Eugene V. Debs, joka jo kolmatta vuotta on kärsinyt 10-vuoden tuomioon liittolaisten vankeudessa, Atlantassa, Geo., vapautetaan näinä päivinä.

Omotokio-kultin johtajat vangittu Japanissa

KIOTO, Japani, toukok. 13 p. — Poliisit hyökkäsivät äskettäin radikaalisen "Omotokio"-kultin pääkortteenin Ajabassa, lähellä tätä kaupunkia, ja vangitsivat siellä kaikki kultin johtajat ja useita muita sen huomattua jäseniä. Heidän syytetään levittävien kansan keskuudessa hälyttävää kirjallisuutta, josta voi olla seurauksena meteleitä.

Poliisit hurtautuivat kultin salaiseen temppeliin ja sieltä he löysivät 2 miljoonaa jenä rahaa ja useita satoja miekkoja. He kaksivat myöskin salaisen maanalaisen käytävän, joka johti tempelistä Watsuburo Degutshin, kultin perustajan ottopojan asuntoon, mistä he löysivät timentteja ja rubineja noin \$1,000,000 arvosta. Myöskin löytyi ampuma-aseita. Degutshi äskettäin etsi kaksi Osakassa ilmestynyttä sanomalehtea ja niiden välityksellä on nyt ruvettu levittämään mainitun kultin oppeja.

Suomalaisten karkotettujen ajojait Ruotsissa

Eri suomalaisen työmiehen, Kumpumäki nimeltään, joka passittomuuden takia tuli karkotettuna Norjasta, hyppäsi junasta v. k. 5 p:nä ollessaan matkalla Tukholmaan lähellä Rönningin tunnelin. Tukholmasta pyydyttiin poliisianton avustamana ryhdyttiin heti Tunnan nimismiehen johdolla etsimään pakolaista, josta oli tuloksesta, että K. vangiittin jo samana päivänä lähellä Bottrickjoen.

Kumpumäki oli toisen samoilta syyistä karkotetun suomalaisen kansa lähetetty Kristianista Tukholmaan kahden poliisintien vartioimana. Suomalaiset eivät olleet käsiraudoissa ja oli heidän liikkumisvapaus verrattain vapaa. Kun juna ajoi Rönningin tunnelin lävitse, hippi K. piemeyden suojassa ulos vauunsta ja hyppäsi junasta tunnelin keskialkoi-la. Heti junaan saavuttua pääasemalle, ilmoitettiin asia poliisille, joka aitolia kotipoliisilla mukanaan lähti mieltäkiinnittäväle ajoajhdilleen.

Tällä aikaa oli soitetu maaseudulle ja ilmoitettu karkulaisen tuomemerkki ja pyydytti häneestä heti ilmoittamaan jos hänet jossain nähtäisiin. Erästä kauppaodusta, josta K. oli käynyt ostopaassa leipää, ilmoitettiin asiasta poliisille, joka näin saadusta tiedoista pian oli Kumpumäen jäljillä.

Poliisin vangitessa Kumpumäen ei tämä tehnyt mitään vastarintaa. Kysyttäessä syytä hänen vaaralliseen karkausryhtyeensä ei hän porvarilehtien kertoman mukaan vastannut mitään. Vasta Tukholmasta pidetyssä kuulustelussa selitti hän pudonneensa junasta. Poliisi ei usko tätä kertomusta, vaan otaksuu K:lla olevan rikoksia Suomessa.

Kumpumäki vietiin toverinsa kansa Suomeen lähtevälle laivalle, jatkakseen muutama tunteja keskeytynyttä matkaansa luultavasti Suomen ohranan komeroihin, kertoo "Revue"lehti.

ROOMA, toukok. 13 p. — Seitsemän henkeä sai surmansa ja yksitoista haavoittui vaalitistelun yhteydessä käydyssä fascistien ja sosialistien välisessä taistelussa Castelvetrantosen, Sissilaassa, toissa päivänä.

Sotajoukkoja viedään alueelle.

INDIANAPOLIS, 12 p. toukok. — Liittolaishinnon sotilaita siirrettiin jonne Sherman-leirillä. Kiireellinen lähtökäsky on annettu, matkan päämääränä ollen Mingo-kaunti, West Virginiassa.

Australiaa edustaja Moskovan kongressiin

SYDNEY, Australia, toukok. (F. P.) — Australian järjestyneet työläiset tulevat olemaan edustettuina lähdekökin pidettävässä kansainvälisessä ammattijärjestöjen kongressissa Moskovassa. Edustajat on valittu ja he ovat jo lähteneet matkallekin. Viikossa varmoja siitä, että kerkiävät ajoissa perille. He lähtivät matkalle salaa, koska oli peljättävissä, että Australian hallitus olisi estänyt heidät matkustamasta, jos olisi saanut tiedon heidän matkalle lähdekökin edeltäpäin.

Painovapautta rajotetaan Hawaiiilla

HONOLULU, toukok. 13 p. — Sarjamaledistiin kontrollia koskevan lain, jonka lainlaattjakunta äskettäin hyväksyi, on Hawaiiin kuvernööri nyt allekirjoittanut. Laki estettiin lainlaattjakunnassa Hawaii American Legionin toimesta, tarkoituksella saada tiukka kontrolli kaikkien vierailijalle painettujen lehtien ylitse.

Konstantinopoli julistettu puolueettomaksi

PARISI, toukok. 13 p. — Ententeen ylikommissioenerit, kenraalit ja amiraalit ovat julistaneet Konstantinopolin, Bosporan salmen ja Dardanellin puolueettomiksi siksi ajaksi kun sotatoiminta on käynnissä Turkin nationalisistien ja kreikkalaisten välillä, kerrotaan Havasin toimistolle Konstantinopolista tulleesta tiedonannosta. Seurauksena tästä kreikkalaiset eivät voi käyttää enään Konstantinopolia tukipaikkanaan.

ESHISTORIAALINEN KAUPUNKI LÖYDÖTTY KREIKASSA.

ATEENA, toukok. 13 p. — Yhdysvaltain Argeologisen koulun professori Karl Blegen on apulaistensa kansa kaivanut esille esihistoriallisen kaupungin rauniot kaakkots-Kreikas Kaupungin raunioista löydettyä se. Kaupungin raunioista löydettyä se, erinäisiä esineitä tutkittuissa on päästy selville, että sen kukoistuskausi on ollut noin 2000 vuotta ennen Kristusta.

Vangitsemiskäsky salapolisille.

Lakimies Fraenkel palasi oikeusluoneeseen ja ilmoitti tuomarille, että hän oli joutunut päällyhyökkäyksen alaiseksi. Tuomari määräsi häntään päällyhyökkäyksestä annettavaksi Geganille.

Suomalaiset nuoret Ruotsissa.

Suomalaiset nuoret ovat vilkkaassa toiminnassa Ruotsissa. He ovat perustaneet siellä useita sosialistisia nuorisosastoja, jotka nytemmin ovat ottaneet nimekseen kommunistien nuorisosasto. Jäsenluuku nousee jo useihin satoihin ja nousee se yhä. Maailmuksa perustettiin jälleen uusi osasto Jukkasjärvelle ja v. l. 3 p:nä taas Tuollivaaralla. Suomalaisissa tuus lukuisasti Pohjois-Ruotsin malmikenttäalueella ja länsipohjanosissa.

Ruotsissa hyväksytty laki yleisäänestyksestä

TUKHOLMA, toukok. 13 p. — Ruotsin valtiopäivillä on hyväksytty laki yleisäänestyksestä, jonka mukaan kaikki tärkeimmät kysymykset allatetaan kansanäänestyksellä ratkaistaviksi. Lakiehdotuksen puolesta äänestivät sosialistit ja agrariipuolueiden edustajat, toisten puolueiden edustajien vastustuksesta sitä.

Ajan merkkejä

Friscon masinistit eivät suvaitse Debsin parjaamista.

SAN FRANCISCO, CAL., 12 p. toukok. — San Franciscon masinistien järjestö, yksi suurimpia työväen palkkasuostuista Tyneenmeren rannikolla, ilmoittautu tänään irti San Franciscon unionien keskusliitosta. Syyinä eroamisesta, ilmoittavat masinistit, on keskusliiton äänenkannattajassa ollut kirjoitus, jossa edesvastuuttomalla ja raävitömmällä tavalla moititaan Eugene V. Debsiä.